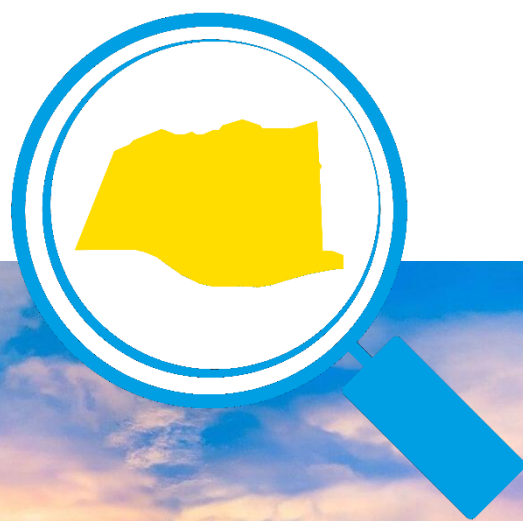

Onderzoeksopzet sport- en bewegbeleid

Rekenkamer Sliedrecht - concept

Onderzoek naar sport- en beweegbeleid

Waarom dit onderzoek?

Sporten en bewegen is van grote meerwaarde voor een gezond en vitaal leven. Sporten is niet alleen een plezierige vrijetijdsbesteding voor veel mensen, maar heeft ook op meerdere manieren een belangrijke maatschappelijke meerwaarde. Sporten en bewegen is belangrijk voor een goede fysieke gezondheid en kan veel gezondheidsproblemen zoals overgewicht, diabetes en hart- en vaatziekten voorkomen. Dit draagt bij aan het verminderen van zorgkosten en ontlast de gezondheidszorg. Sporten is dan ook een belangrijke pijler op het gebied van preventie. Ook heeft sporten en bewegen een positieve invloed op mentale gezondheid, omdat het bijdraagt aan het reguleren van stress, zorgt voor betere schoolprestaties en zelfvertrouwen vergroot. Naast de voordelen voor de fysieke en mentale gezondheid heeft sporten en bewegen een grote sociale impact. Sporten is voor veel mensen een belangrijke manier om sociale contacten met anderen te hebben en een manier om hun sociale netwerk uit te breiden en in stand te houden. Kinderen leren belangrijke sociale vaardigheden tijdens het sporten en vrijwilligerswerk bij verenigingen is voor veel mensen de basis om ook later maatschappelijk betrokken te zijn.

Sporten en bewegen wordt daarom zowel vanuit de nationale als lokale overheden gestimuleerd. In 2018 sloten het Ministerie van VWS, de VNG, het NOC*NSF, de Vereniging Sport en Gemeenten en het Platform Ondernemende Sport het eerste Sportakkoord. In 2023 werd dit opgevolgd met het Sportakkoord II. In de sportakkoorden maken de partijen afspraken om sporten voor iedereen mogelijk te maken, gericht op onder meer het ondersteunen van sportaanbieders, het ontwikkelen van vaardigheden om te bewegen bij kinderen en het bevorderen van sociale veiligheid in de sport. Het nationale sportakkoord wordt door gemeenten en lokale partners uitgewerkt in lokale sportakkoorden. De gemeente Sliedrecht herijkte het lokale sportakkoord in 2023. Naast de lokale uitwerking van het nationale sportakkoord heeft de gemeente Sliedrecht een sportnota, Sportief in Sliedrecht 2019 t/m 2025, die ambities bevat voor het stimuleren van sporten en bewegen, het ondersteunen van sportverenigingen en het realiseren van een functionele en duurzame sportinfrastructuur.

Het thema sport en bewegen is ook voor de gemeenteraad van Sliedrecht van belang. Dit bleek uit de jaarlijkse consultatie die rekenkamer met de gemeenteraad houdt om het onderzoeksprogramma te bepalen. De rekenkamer onderschrijft het maatschappelijke belang van sporten en bewegen en de inzet die de gemeente daarop pleegt en voert daarom in 2025 een onderzoek uit naar dit thema.

Afbakening

In dit onderzoek richt de rekenkamer zich met name op de inzet die de gemeente pleegt in het kader van de sportnota en het lokale sportakkoord. Dat betekent dat twee elementen expliciet geen onderdeel zijn van dit onderzoek. Het eerste is het accommodatiebeleid. Het tweede is de rol van commerciële sportaanbieders, omdat de gemeente hier weinig tot geen betrokkenheid bij heeft.

Doel van dit onderzoek

Het doel van dit onderzoek is om te evalueren in hoeverre de inzet van de gemeente en de samenwerking met maatschappelijke partners op het gebied van sport en bewegen doelmatig en doeltreffend is en om knelpunten en succesfactoren vast te stellen, opdat de rekenkamer de raad aanbevelingen kan doen om deze inzet in de toekomst te verbeteren. Daarbij heeft de rekenkamer ook oog voor de informatievoorziening aan de raad, op welke manier de raad zijn rol invult en op welke manier de raad daartoe in staat wordt gesteld.

Onze visie op sport- en beweegbeleid

Sport- en beweegbeleid is van belang voor fysieke als mentale gezondheid, sociale cohesie en maatschappelijke betrokkenheid. Vanuit het landelijk sportakkoord zijn voor ambities en doelen genoemd, maar weinig juridische kaders. Het is aan de gemeente om in de praktijk vorm te geven aan de invulling van het sport- en beweegbeleid. Er zijn een aantal thema's waar de gemeente zelf invulling aan kan geven om doelen te stellen en te behalen op het gebied van sport en bewegen. In dit onderzoek staan de volgende vier thema's centraal: de rol van de gemeente, samenwerking met partners, inzet van middelen en mensen en toegankelijkheid van sport- en beweegaanbod. Hieronder wordt er per onderdeel meer toelichting gegeven.

Rol van de gemeente

Allereerst kan de gemeente een keuze maken in de rol die ze zelf vervult. Deze keuze is van invloed op hoe de overige thema's worden ingevuld. Het is van belang hoe de gemeente de eigen rol voor zich ziet en hoe deze wordt ingevuld. De gemeente kan daarbij drie rollen innemen. Zo kan de gemeente een ondersteunende en faciliterende rol aannemen, waarbij het initiatief voornamelijk bij samenwerkingspartners of de samenleving zelf ligt. Anderzijds kan de gemeente ook kiezen voor een meer sturende regierol, waarbij de gemeente zelf het voortouw neemt en actief richting geeft aan sport- en beweeginitiatieven. Daarnaast kan de gemeente een verbindende rol spelen door verschillende partijen samen te brengen en samenwerking te stimuleren.

Samenwerking met partners

Voor het vervullen van de genoemde rollen moet de gemeente samenwerken met diverse samenwerkingspartners. Omdat de gemeente met verschillende partijen samenwerkt op het gebied van sport en bewegen is het belangrijk om aandacht te besteden aan de inrichting en het functioneren van deze samenwerking. Sportverenigingen spelen bij sport en bewegen een grote rol. Verenigingen staan momenteel onder druk. Tegenwoordig kiezen landelijk meer mensen voor individuele sportinvulling (zoals bij een sportschool of thuis sporten) in plaats van zich aan te sluiten bij een vereniging. Dit is niet alleen duurder voor de mensen zelf, maar maakt verenigingen ook kwetsbaar. Daarnaast loopt het aantal vrijwilligers terug.

Naast de rol van sportverenigingen speelt ook de betrokkenheid van scholen, partners in het Bonkelaarhuis, de GGD, jeugdwerkers, welzijnsorganisaties, buurtcoaches en meer informele initiatieven uit de samenleving een rol bij het realiseren van de ambities. De gemeente kan keuzes maken en kaders stellen voor deze partners en uitvoerders om hun beleidsdoelen te realiseren.

Inzet van middelen en mensen

Om de doelen te bereiken is er meer nodig dan rolneming en samenwerking. Daarom zet de gemeente verschillende middelen in om de doelen en ambities op het gebied van sport en bewegen te bereiken. Een belangrijk deel daarvan is dat de gemeente het verenigingsleven ondersteunt met subsidies. Daarnaast zijn vanuit het Sportakkoord II middelen beschikbaar. Gemeenten kunnen via een SPUK (specifieke uitkering) aanspraak maken op middelen voor de uitvoering van het lokaal sportakkoord en om de inzet van bijvoorbeeld buurtsportcoaches te financieren (Brede Regeling Combinatiefunctie).

Naast financiële middelen is de inzet van mensen van belang om de sport- en beweegdoelen te realiseren. Vrijwilligers zijn nodig bij de verenigingen om sportactiviteiten mogelijk te maken en de vereniging draaiende te houden. De gemeente zet daarnaast buurtsportcoaches en een coördinator sport en preventie in om daarbij te ondersteunen. De gemeente is zelf aan zet om invulling te geven aan deze functies.

Toegankelijkheid van sport- en beweegaanbod

Inwoners hebben verschillende wensen en behoeften op het gebied van sport. De invulling en uitvoering van het sport- en beweegbeleid moet passen bij de inwoners. Daarom is de toegankelijkheid van het sport- en beweegaanbod een ander belangrijk aspect: inwoners moeten sport- en beweegaanbod weten te vinden en er gebruik van kunnen maken. Het aanbod moet voor iedereen toegankelijk zijn, maar het bereiken van sommige groepen inwoners vraagt om extra inspanning. Denk hierbij aan:

- Ouderen
- Jongeren
- Sociaal kwetsbare doelgroepen
- Groepen in de samenleving met verschillende culturele voorkeuren en gebruiken op het gebied van sport

De gemeente kan in het beleid en de uitvoering keuzes maken om in te zetten op het vergoten van toegankelijkheid in het algemeen en voor specifieke doelgroepen.

Onderzoek doen naar sport- en beweegbeleid

Om de successen en knelpunten in kaart te brengen analyseren wij het beleid op basis van de vier genoemde thema's:

- Rol van de gemeente
- Samenwerking met partners
- Inzet van mensen en middelen
- Toegankelijkheid van sport- en beweegaanbod

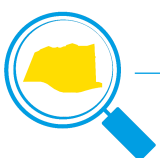
Om in kaart te brengen in hoeverre de inzet van de gemeente op het gebied van sport- en bewegingsbeleid effectief en doelmatig is, zullen wij onderzoek doen naar de invulling en uitvoering van het beleid en daar de bovenstaande thema's bij meenemen.

We kijken hoe de vier onderdelen een rol spelen in de ambities en het beleid van de gemeente (**beleid in beeld**). Vervolgens is het van belang om te zien hoe dit er in de praktijk uit ziet en of de doelen die zijn gesteld worden behaald (**uitvoering en doelrealisatie**). Tot slot bekijken we de wijze waarop de gemeente haar eigen inzet evalueert en de rol die de raad heeft (**evaluatie en rol van de raad**). Door de invulling van de vier thema's gedurende het onderzoek mee te nemen kunnen we zien op welke wijze de gemeente stuurt op sport en bewegen in de gemeente Sliedrecht en in welke mate dit doelmatig en doeltreffend is.

Onderzoeksmethoden

In dit onderzoek passen we de volgende onderzoeksmethoden toe:

- Documentenanalyse: In elke fase zullen wij een documentenanalyse uitvoeren. Zo krijgen we inzicht in de doelen en ambities van de gemeente en kunnen we in kaart brengen hoe de raad en samenwerkingspartners diens rollen invullen.
- Interviews: om de opgehaalde informatie uit de documentenanalyse te duiden zullen wij de portefeuillehouder en ambtenaren interviewen.
- Groepsgesprekken: Om een goed beeld te krijgen van (de uitvoering van) het sport- en beweegbeleid in Sliedrecht is het belangrijk om samenwerkingspartners te betrekken. Door het gesprek aan te gaan met deze partijen kunnen wij in kaart brengen wat zij merken van het sport- en beweegbeleid en hoe zij daaraan bijdragen. Daarnaast brengen we in kaart hoe de samenwerking met de gemeente eruit ziet en wat er voor hen speelt in de dagelijkse praktijk.

Onderzoeksvragen¹

In hoeverre is de inzet van de gemeente en de samenwerking met maatschappelijke partners op het gebied van sport en bewegen doelmatig en doeltreffend?

De hoofdvraag is uitgewerkt in deelvragen die zijn verdeeld in drie thema's: beleid in beeld, uitvoering en doelrealisatie en evaluatie en rol van de raad.

Beleid in beeld

1. Welke ambities en doelstellingen heeft de gemeente Sliedrecht geformuleerd op het gebied van sport en bewegen?
2. Hoe verhoudt het sport- en beweegbeleid van de gemeente Sliedrecht zich tot het landelijk sportakkoord?
3. Welke subsidies of bijdragen verstrekt de gemeente in relatie tot het sport- en beweegbeleid? Op welke wijze speelt het verstrekken van subsidies en bijdragen een rol in het bereiken van de doelstellingen?

Uitvoering en doelrealisatie

4. Hoe wordt de uitvoering van het sport- en beweegbeleid vormgegeven?
5. Welke instrumenten heeft de gemeente tot zijn beschikking om bij te sturen op het sport- en beweegbeleid?
6. Hoe zijn de rollen en verantwoordelijkheden bij het uitvoeren van het sport- en beweegbeleid verdeeld binnen de gemeente?
7. Hoe werkt de gemeente samen met maatschappelijke partners en hoe draagt dit bij aan het behalen van de doelstellingen van het sport- en beweegbeleid?
8. In hoeverre heeft de gemeente zicht op de toegankelijkheid van sport- en beweegaanbod voor verschillende doelgroepen?

Evaluatie en rol van de raad

9. Hoe en in welke mate heeft de gemeente inzicht in het behalen van de beleidsdoelen middels monitoring en evaluatie?
10. In hoeverre wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de voortgang van de uitvoering van het beleid?
11. In hoeverre geeft de gemeenteraad invulling aan de kaderstellende en controlerende rol ten aanzien van het sport- en beweegbeleid?

¹ Omdat wij in onze aanbevelingen altijd gericht zijn op het formuleren van lessen, stellen wij geen aparte deelvraag op over welke lessen er getrokken kunnen worden.

Plan van aanpak

Dit onderzoek wordt uitgevoerd in vier fases:

1. Opstarten van het onderzoek
2. Beleid en ambities in beeld
3. Uitvoering
4. Evaluatie en rol van de raad
5. Rapportage

Fase 1: Opstarten van het onderzoek

Het onderzoeksteam bespreekt de opzet van het onderzoek in een startbijeenkomst met een vertegenwoordiging van de ambtelijke organisatie. We vragen de organisatie een vaste contactpersoon voor het onderzoek aan te wijzen, met wie we gedurende het onderzoek contact hebben over informatie-uitwisseling, het plannen van interviews en de wederhoorfase. Bij voorkeur is de ambtelijk contactpersoon direct betrokken bij, of verantwoordelijk voor, het sport- en beweegbeleid. We nemen tijdens dit gesprek de onderzoeksaanpak door en maken afspraken over het aanleveren van documenten, het plannen van de interviews en de wederhoorprocedure. Voor het aanleveren van relevante documenten bereiden we een informatieverzoek voor, waarin we aangeven welke documenten benodigd zijn voor het onderzoek en wanneer we deze willen ontvangen.

Fase 1. Opstarten van het onderzoek

Resultaat

- De ambtelijke organisatie is op de hoogte en kent de informatievraag
- Het informatieverzoek is uitgezet in de ambtelijke organisatie.

Methode: Organiseren van een startgesprek met de ambtelijk contactpersoon en een informatieverzoek.

Wie: Rekenkamer en ambtelijk contactpersoon

Fase 2: Beleid in beeld

De tweede fase van het onderzoek richt zich op de doelen en de ambities die de gemeente heeft gesteld voor sport en bewegen. We voeren een documentanalyse uit van de relevante beleids- en uitvoeringsdocumenten, waarbij we speciale aandacht hebben voor de meetbaarheid van de gestelde doelen en prioritering. We kijken bijvoorbeeld naar de sportnota Sportief in Sliedrecht 2019 t/m 2025, het lokale sportakkoord uit 2023 en het subsidiebeleid. Door middel van de documentenanalyse krijgen we in beeld welke doelen, ambities en visie de gemeente zelf heeft voor het onderwerp. Gezien het belang van het landelijk sportakkoord en de doorwerking in het lokale sportakkoord gebruiken we de documentenanalyse om te zien hoe het beleid van Sliedrecht zich verhoudt tot het landelijk sportakkoord. Ook andere sleuteldocumenten zoals het coalitieakkoord en P&C-documenten worden meegenomen in deze fase.

We duiden het beleid en de doelstellingen door middel van een (digitaal) interview met de portefeuillehouder en een betrokken beleidsambtenaar. In het interview met de portefeuillehouder wordt ingegaan op de bestuurlijke sturing op het beleid. Door het voeren van gesprekken met de portefeuillehouder en betrokken beleidsambtenaar kunnen we de bevindingen uit de documenten verifiëren, zien hoe zij de doelstellingen willen behalen en hoe de interne monitoring en evaluatie wordt vormgegeven.

Fase 2. Beleid in beeld

Resultaat

- Een helder beeld van de doelstellingen en prioriteiten van het gemeentelijk beleid.

Methode

- Documentenanalyse
- Interview portefeuillehouder en betrokken beleidsambtenaar

Wie: Rekenkamer, portefeuillehouder en ambtelijke organisatie

Fase 3: Uitvoering

In de derde fase staat de uitvoeringspraktijk centraal. De rekenkamer onderzoekt hoe het sport- en beweegbeleid wordt uitgevoerd. Daarnaast is deze fase het moment om knelpunten en succesfactoren te identificeren. Verdiepend op de eerdere bevindingen gaan we in gesprek met mensen die daadwerkelijk in de praktijk staan. Een van de stappen is daarom interviews voeren met medewerkers die betrokken zijn bij de uitvoering, zoals de buurtsportcoaches, coördinator sport en preventie en een vertegenwoordiger van de stuurgroep lokaal sportakkoord. Deze gesprekspartners zijn betrokken bij de dagelijkse praktijk en kunnen daarom inzicht geven in de uitvoering, interne rolverdeling en de mate waarin de doelstellingen worden behaald.

De rekenkamer besteedt tijdens deze fase ook nadrukkelijk aandacht aan de samenwerking met partners. Daarom wordt er twee groepsgesprekken gehouden met een aantal van de partijen waar de gemeente mee samenwerkt op het gebied van sport- en beweegbeleid. Allereerst voeren we een gesprek met een afvaardiging van geselecteerde sportverenigingen. We spreken daarnaast met maatschappelijke partners, zoals stichting Leergeld, Stichting Welzijnswerk Sliedrecht, het Bonkelaarhuis, GGD, jeugdwerkers, welzijnsorganisaties.

Door middel van de groepsgesprekken krijgen we inzicht in de manier waarop de gemeente de samenwerking vormgeeft, maar leren we ook over de kansen en uitdagingen die deze partners zien in de dagelijkse praktijk. Tijdens de groepsgesprekken spreken we ook over de ervaringen van leden en welke geluiden de gesprekspartners horen van inwoners over de toegankelijkheid van het aanbod.

Fase 3. Uitvoering

Resultaat

- Inzicht in stand van zaken van de uitvoering
- Inzicht in de succesfactoren en knelpunten in de uitvoering
- Inzicht in de wijze waarop de samenwerking tussen de gemeente en maatschappelijke partners functioneert

Methode

- Documentenanalyse
- Groepsgesprek met betrokken ambtenaren
- Groepsgesprek maatschappelijke partners (2x)

Wie: Rekenkamer, ambtelijke organisatie en externe partners.

Alternatieve optie: flitspeiling

De raad is geïnteresseerd in het perspectief van inwoners en leden van verenigingen. In de huidige opzet kiezen we voor gesprekken met partners om dit perspectief in kaart te brengen.

We kunnen ook direct bij de inwoners hun perspectief ophalen. Dit kan door middel van een flitspeiling. Een flitspeiling is een specifiek type inwonersconsultatie, waarbij binnen korte tijd op een eenvoudige manier inzichten worden opgehaald bij inwoners. In de flitspeiling worden enkele vragen opgenomen over hun ervaring met het sport- en beweegaanbod, over de toegankelijkheid van het aanbod en wat zij belangrijk vinden om te sporten en bewegen.

De flitspeiling wordt uitgezet via een open link en wordt op een toegankelijke manier en met oog voor een hoge respons onder inwoners uitgezet. In afstemming met de rekenkamer en de gemeente wordt de flitspeiling bij voorkeur uitgezet via het inwonerspanel van het onderzoekscentrum Drechtsteden.

In het geval dat er gekozen wordt voor een flitspeiling is er aanvullend budget nodig en is er mogelijk minder budgettaire ruimte voor het voeren van groepsgesprekken. De rekenkamer bespreekt dit graag met de klankbordgroep.

Fase 4: Evaluatie en rol van de raad

In deze fase kijken we voornamelijk naar de monitoring en evaluatie van het sport- en beweegbeleid. We onderzoeken welke informatie beschikbaar is en hoe deze informatie wordt gedeeld. Dit gaat in ieder geval over de verantwoording aan de raad via de P&C-cyclus, maar ook over mogelijke interne monitoring. Dit zal tijdens de interviews in fase 1 ook een van de besproken onderwerpen zijn.

De rol van de raad is een belangrijk onderdeel van deze fase. We kijken naar de manier waarop de raad wordt geïnformeerd en betrokken. Gezien het feit dat het beleid dit jaar afloopt is de rol van de raad, zowel controlerend als kaderstellend, een thema dat aandacht verdient. De analyse hiervan kan lessen opleveren die de raad kan meenemen bij het nieuw op te stellen sport- en beweegbeleid. We kijken daarbij ook naar de inzet van raadsinstrumenten.

Fase 4. Evaluatie en rol van de raad

Resultaat

- Inzicht in het proces van monitoring en evaluatie
- Inzicht in de betrokkenheid van de raad en de informatievoorziening naar de raad toe.

Methode

- Documentenanalyse

Wie: Rekenkamer

Fase 5: Rapportage

In deze laatste fase van het onderzoek stellen wij een beknopte nota van bevindingen op, waarin alle feitelijke bevindingen staan opgenomen. Deze nota leggen we voor aan de organisatie voor een feitenverificatie (het ambtelijk wederhoor). Na verwerking van de ambtelijke reactie maken wij de nota van bevindingen definitief en stellen wij de bestuurlijke nota op met daarin de conclusies en aanbevelingen. Het complete rapport wordt vervolgens aan het college aangeboden ten behoeve van

een bestuurlijke reactie. Daarna zal de rekenkamer de uitkomsten van het onderzoek aan de raad presenteren.

Fase 5. Rapportage

Resultaat

- Beantwoording van de vraagstelling in het onderzoeksrapport.

Methode

- Feitenverificatie/ ambtelijk wederhoor
- Bestuurlijk wederhoor
- Rapportage inclusief conclusies en aanbevelingen

Wie: Rekenkamer, ambtelijke organisatie, college van B en W

Onderzoeksteam en planning

De directeur van de rekenkamer, Heleen van Rijnbach, is verantwoordelijk voor de inhoudelijke en organisatorische uitvoering van het onderzoek. Zij wordt hierbij ondersteund door secretaris/coördinator Robert Klaassen. Het onderzoeksteam voert in overleg met hen en onder hun supervisie de onderzoekswerkzaamheden uit.

Wij voeren dit onderzoek uit in 2025. Afhankelijk van het verloop van het ambtelijk en bestuurlijk wederhoor is het streven om het eindrapport in het najaar van 2025 aan de raad aan te bieden.

